

PRIVÁTBANKOK A VÁLSÁGBAN

A mackók éve

A vagyonos privátbanki ügyfelek egy része elkezdte pénzét devizára átváltani, széfbe helyezni, illetve kimenekíteni az országból. A válság megviseli a szolgáltatókat is, akik nem tudják, mennyi időbe telik a bizalom visszaszerzése.

Legvagyonosabb honfitársaink sem igen bíznak abban, hogy egyhámar véget érhet a válság – legalábbis erre lehet következtetni abból, hogy a privátbanki ügyfelek egy része az elmúlt hetekben vad devizavásárlásba fogott. A hazai politikai vezetés teljes hitelvesztése, a súlyosbodó nemzetközi pénzügyi krízis és a forint tekintélyes gyengülése nyomán immáron a vagyonosoknál is a készpénz a király, sőt leginkább a deviza – mint mindig, amikor eluralkodik a kríziseket jellemző kilátástalanság.

A Raiffeisen Banknál kezelt vagyonokból az esztendő elején például mintegy 6 milliárd forintnyi devizát vettek fel, amelyet banki és otthoni trezorokban helyeztek el. „Az évkezdet egyik legnépszerűbb terméke a széfszolgáltatás volt” – mondta lapunknak Bálint Attila, a privátbanki üzletág vezetője. A Raiffeisenével nagyjából egyező mértékű pénzkivételről számoltak be a Figyelőnek más bankoknál is. Megfigyelők szerint hasonló helyzet uralkodik a piac egészén, s már a privátbankoknál felhalmozott megtakarítások 2–4 százalékát is elérhetik a „mackók” mélyére menekített összegek. „A környéken már nincs szabad trezor, nálunk manapság csak kihalásos alapon lehet széfhez jutni” – mondták a múlt héten a CIB egyik budai fiókjában, s a példa nem egyedüli. Úgy tudjuk, gyakorlatilag valamennyi hazai banknál elfogytak a szabad értékmegőrzők. Pedig sokan nem is kérnek ilyet: piaci forrásaink szerint többmilliárdos tételben vándorolnak pénzek a magyar szolgáltatóktól a külföldi, elsősorban svájci bankokhoz is.

BIZALMI KÉRDÉS. „A szolgáltatók számára az eddig tapasztalt pénzkivétel csak a kisebbik baj; az igazi probléma az lehet, ha a bizalmukat vesztett ügyfelek későbbi potenciális megtakarításai elkerülnek a privátbankárokat” – véli Vargáné Konyári Hedda, a CIB private banking igazgatója. Aggodalmának már ma ad némi alapot a pénzváltók rekordforgalma. A pesti belváros egyik pénzváltójának tulajdonosa arról számolt be, hogy napi forgalma az utóbbi hetekben eléri a 100 millió forintot; sőt, olyan ügyfele is akadt, aki egyetlen nap alatt 400 ezer eurót vásárolt. Noha a devizába menekülők egy része nyilván nem privátbanki ügyfél, a

ILLUSZTRÁCIÓ: DÁNIEL ANDRÁS

A hazai privátbanki piac becsült mutatói

KEZELT VAGYON
Ezer milliárd forint

SZÁMLÁK SZÁMA
Ezer darab

Forrás: Blochamps, illetve banki adatszolgáltatás a Figyelő részére

Bálint Attila,
a Raiffeisen üzletág-
vezetője szerint
az évkezdést egyik
legnépszerűbb
terméke a széf-
szolgáltatás volt.

300 forintot jóval meghaladó árfolyamok az utóbbiakat sem tartották vissza a nagybevásárlástól, sőt, a szakadó kurzus csak növelte a vételi kedvet.

„Soha ennyi telefonhívást nem kaptunk ügyfeleinktől, akik a hazai és külföldi hírek elemzését kérik tőlünk, és sokszor a rémhíreket illetően is bizonytalanok; napjaink jó része ez utóbbiak cáfolatával, az ügyfelek megnyugtatóásával telik” – mondja a 2009-es mindennapokról Bálint Attila. Gyakorlatilag valamennyi szolgáltató arról számolt be, hogy a kommunikáció minden eddigénél jobban felértékelődött a munkájukban. A helyzet egyébként több helyütt már ismerős, méghozzá a közeli múltból. Néhány banknál tavaly ősszel, a nemzetközi pénzügyi pánik kitörését követően is lezajlott egy hasonló folyamat: a megtakarítások egy része útnak indult házon belül, kisebb-nagyobb összegeket a bankszámlákról a trezorokba irányították a privát banki ügyfelek.

Mindezek tükrében kitűnő eredménynek számít, hogy a megkérdezett szolgáltatóknak mintegy fele – legalábbis saját állítása szerint – nagyobb vagyont kezelt 2008 végén, mint egy évvel korábban (lásd a táblát). A bankok által lapunknak szolgáltatott adatok összesítése szerint a múlt év végén mintegy 38 ezer hazai számlán összesen 1700 mil-

liárd forintnyi vagyont tartottak privátbanki konstrukciókban, s az összeg 6 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi adatot (lásd a grafikont). Ezt azonban érdemes fenntartásokkal kezelni: hivatalos adatszolgáltatás nincs, a bankok lényegében bármit kommunikálhatnak, s nyilatkozhatnak akár úgy is, mintha a válság megállt volna a kapujuk előtt.

Elemzők szerint valójában igen borús a kép. A számlák számának emelkedése például nem valós, mert nem annyira az ügyfelek táborának gyarapodásából táplálkozik, sokkal inkább a szolgáltatók közötti libikálásnak, kockázatmegosztásnak és a friss betéti akciókból származó számlanyitásoknak köszönhető a növekmény. A privátbanki piacot rendszeresen felmérő Blochamps Capital Kft. a kezelt vagyont 6 százalékos gyarapodását is túlzónak ítéli: számításaik szerint bizonyosan nem volt növekedés 2008-ban. Torzíthat például, hogy a többéves futamidejű indexált betéti és kötvénykonstrukciók gyakran névértéken szerepelnek a nyilvántartásban, s nem történtek meg a korrekciók a zuhanások utáni valós piaci értékeknek megfelelően. Szerintük a beáramló friss vagyont aligha volt képes ellensúlyozni a hatalmas veszteségeket. „Emiatt azonban nem feltétlenül kell szűgyenkezniük a szolgálta-

tóknak, hiszen világszerte hasonló folyamatok játszódtak le, bár ez az ügyfeleket aligha vigasztalja” – jegyezte meg Karagich István, a Blochamps pénzügyi igazgatója.

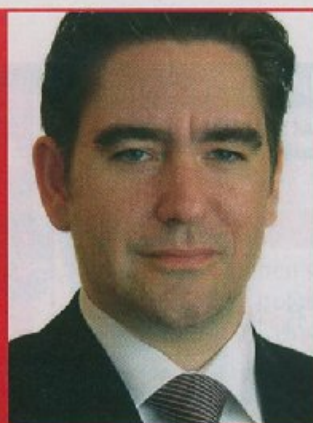
VISSZAVETT TEMPÓ. Tény, hogy a piac egészen máshoz szokott hozzá az elmúlt években: 2003 és 2005 között rendre megduplázódott a kezelt vagyon, s még 2006-ban is 40 százalékos volt a bővülés. Ám 2008 utolsó harmadában a vagyonkezelés keretfeltételeiül már a nemzetközi pénzügyi válság, a hatalmas zuhanásokat elszenvedő hazai és külföldi tőzsdék és piacok szolgáltak, s ráadásul jött a forint 20 százalékos értékvesztése. Mégis, a K&H Bank privátbanki szolgáltatójától olyan adatot kaptunk, amely szerint az ügyfelek számának növekedését meghaladó mértékben gyarapodott a kezelt állomány. Mindez igazán figyelemreméltó, különösen, mivel információink szerint több milliárd forintot buktak a K&H-ügyfelek a különféle strukturált termékeken. „A tőke- és hozamvédett alapok állománya nem romlott tavaly, magánügyfeleink vállalkozásainak befektetései is részben kezelésünkbe kerültek, valamint hatékonyabbá vált a hálózati akvizícióknak is” – indokolták lapunknak nem túl meggyőzően a nehezen hihető teljesítményt.

AZ ÓVATOSAK IS BEDŐLTEK AZ OTP-NEK

Egyik érdekessége volt az elmúlt évnek, hogy októberben, amikor a nemzetközi válság hozzánk is megérkezett, kettéhasadt az óvatos duhajok tábor. A privátbanki ügyfelek többsége „ultrakonzervatív” vált, s az utolsó fillérét is betétbe menekítette. Akadtak azonban szép számmal olyanok is, akik – 180 fokok fordulatot véve – nem tudtak ellenállni a zuhanó részvényárfolyamoknak, és vásárlásba kezdtek. Utób-

biak közül ma is sokan ülnek bukó pozíciójukban, hiszen az árfolyamok azóta is folyamatosan zuhannak. Ez azonban nem privátbank-specifikus jelenség: emlékeztetése az októberi napok, amikor a hazai brókercegeknél sorok kígyóztak, hogy a 4000 forint alá csúszó árfolyamon OTP-részvényt vehessenek. Ma 1500 forint körüli a kurzus, s az őszi vevők nagy része nem tehet mást, mint reménykedik. ●

**Varga Szabolcs,
a Guttman
vezérigazgatója
a globálisan
diverzifikált
portfólióban
hisz.**

Számottevő mértékű vagyonnövekedésről számolt be az MKB és az OTP is. E szolgáltatóknál a piaci zuhanások hatásait az új ügyfelektől érkező – a korábbi éveknél kisebb összegű – friss tőke kompenzálta. Az MKB-nál 50 milliárdos gyarapodást értek el, jóllehet, több mint 400 új ügyfél is megjelent az év során; az egy főre jutó vagyon csökkenést mutat. Az OTP-nél kezelt vagyon 30 milliárddal haladta meg a 2007-es értéket, és az ügyfelenkénti összeg itt is esett valamelyest.

A kezelt vagyonok zsugorodásának hátterét illetően az érintett bankok szakemberei legfeljebb általánosságokról beszélnek, mondván: az éves eredmény – az egyén kockázató hajlamát tükröző portfólióval együtt – ügyfelenként változik. Piaci megfigyelők egyszerűbben fogalmazzák: aki nem menekült ki a kockázatos eszközökből (döntően a részvényekből), az szétbukta magát. De szerintük a minimális kockázatúként eladott különféle strukturált termékeken (egyebek mellett a Lehman-kötvényeken) is mintegy 50 milliárd forintja úszott el 2008-ban a hazai megbízóknak. Volt olyan ügyfél, aki – miként egy szakember fogalmazott – kimondani sem tudta a hedge fund kifejezést, de

képtelen volt ellenállni a kísértésnek, hogy nagyot nyerhet. Mégsem csak a zöldfülűek fürödtek be, bőven akadt tapasztalt spekulánsok is a nagy veszteségek között. A privátbankárok persze előszeretettel emelik ki, hogy ők figyelmeztettek a bajra, s próbáltak kockázatmérésre bírni – a bukkott befektetők viszont gyakran másképp emlékeznek.

TANULÓPÉNZ. „Vannak ügyfelek, akiket a 10 százalékos veszteségnél még ilyen vérzivataros időkben is sokkal mélyebben érint, ha kihagynak egy 20 százalékos hozammal kecsegtető lehetőséget, bárhol is végződjön a vagánykodás” – adnak némi betekintést a befektetői lélektanba a CIB-nél. Ugyanakkor nem csupán a nagyobb nyereségre éhes ügyfelek fizettek tavaly ko-

molytanulópénzt. Az ortodox kockázatkerülőknél egy árnyalattal bevállalásabb portfólión is lehetett akár 5–10 százalékos veszíteni. Tavaly legfeljebb a rizikókat nagy ívben elkerülő, szélsőségesen konzervatív ügyfelek zárták az évet némi hozammal: e mázlisták számára 5–8 százalékos terméket.

A stratégiák persze nem csak ügyfelenként, de bankonként is változatosak. Sokat elárul például az MKB

konzervativizmus-felfogásáról, hogy itt már 2007 végén 73 százalékos volt az alacsony kockázatú termékek – a betétek, a belföldi és külföldi állampapírok – aránya az összesített portfólióban. „Még javában tartott az ázsiai alapok nagy emelkedése, amikor úgy gondoltuk, hogy nyakunkon a trendforduló, és igyekeztünk mielőbb nyugodtabb vizekre evezni” – mondta lapunknak Pásztor Csaba, az MKB igazgatója. A teljes portfólión belül 2008 zárásakor már 79 százalékos volt a kockázatkerülő eszközök aránya, részvényben pedig a kezelt vagyonnak mindössze 3 százaléka hevert. A legrizikósabbnak számító strukturált termékek még a kínálati palettán sem szerepeltek ennél a szolgáltatónál, mondván: nagy ívben kerülni akarták a forint rendkívüli kitettsége mellett további árfolyamkockázatot hordozó eszközöket.

Tavaly végül minden privátbanki szolgáltató csökkentette a részvények arányát, s jellemző volt a pénzpiaci típusú eszközök térnyerése. Persze az eredmények eltérőek: volt olyan, amelyik a konzervatív portfólióján 5 százalékos mínuszt, más ugyanekkor mértékű nyereséget ért el. Jókora pofont adott 2008 az úgynevezett portfóliószemléletnek is: nem működött a vagyonkezelők alaptétele, miszerint a hosszú távú eredményesség kulcsa a sokféle eszközökből épülő csomag. Nem voltak ugyanis olyan húzótermékek, amelyek nyereségessé tehették volna az összteljesítményt – lényegében minden esett, az árupiacok is (az aranyat kivéve). A 2008-ban szinte egyedülként nem bukó bankbetétek, pénzpiaci termékek nem szerepelnek a klasszikus privátbanki eszköztárban, az idén ugyanakkor még tovább nőtt a szerepük. „Békeidőkben szívesen kezelnénk magas aránnyal, ma viszont csak így garantálhatjuk az ügyfélpénzek értékállóságát” – magyarázza Bálint Attila.

A magyarországi privátbanki tevékenység jellemzői*

BANK	SZÁMLÁK SZÁMA (darab)		KEZELT VAGYON (milliárd forint)		EGY SZÁMLÁRA JUTÓ VAGY. (millió forint)	
	2007.	2008.	2007.	2008.	2007.	2008.
OTP Bank	13 748	14 955	421	452	33	30
Raiffeisen	5 190	5 643	257	250	50	44
CIB	1 724	1 922	183	173	106	90
UniCredit	3 200	3 600	140	150	44	42
Citibank	5 200	5 350	164	142	32	27
MKB	592	1 025	91	140	153	137
K&H	700	800	75	95	110	119
Budapest Bank	1 218	2 100	52	86	42	40
BNP Paribas	500	500	86	72	172	144
Erste	640	900	61	70	95	78
Guttman**	70	102	26	36	377	254
Concorde	265	255	27	25	102	98

*A tárgyév végén, a 2008-as kezelt vagyon nagysága szerint rendezve; **A vagyonmutatók euróból visszaszámolva, 2007-nél 253 forintos, 2008-nál 266 forintos árfolyamon. Forrás: bankok

A helyzet azonban ma merőben más, mint akár csak egy évvel ezelőtt is. „Jelenleg az ügyfelek leginkább a visszafogott dühögés és a csendes reménykedés állapotában vannak” – fogalmaz egy piaci megfigyelő. Van, aki várja a részvénytrendfordulót, kémleli a beszállási pontokat, a kevésbé kockázatos esetleg vállalati, banki kötvényeket vásárolnak (például az OTP, a Mol, a Citigroup, a Deutsche Bank efféle papírjait), ám az érintettek zömét 2008 arra tanította, hogy jó lesz kevéssel is beérni. Ők már nem azt nézik, miként és mennyit kereshetnek befektetésükkel, csupán tőkéjük megmentésére, megőrzésére törekcsenek. A legóvatosabbak egyfelől uniós (német, francia, holland, osztrák) államkötvényekbe fektetik pénzüket – e téren is a mindössze 0,7 százalékos hozamot ígérő német papírban bíznak a leginkább –, illetve ismét csak a jó öreg bankbetét felé fordulnak.

A betét hatalmas reálhozammal is kecsegtet, azaz – ismét rácsafolva a tankönyvi alapvetésekre – ebben a pillanatban az egyik legkisebb kockázatot hordozó termék ígéri a piacon a legmagasabb hozamot. A mostani helyzet azonban a szakemberek szerint speciális, előbb-utóbb elmúlik, s a befektetési stratégiát most is a klasszikus privátbanki alaptételekre kell építeni. „Továbbra is azt tanácsoljuk, hogy ha valaki a vagyonát hosszú távon szeretné megőrizni, illetve gyarapítani, akkor diverzifikált portfólióban tartsa megtakarításait” – mondja Takács András, az OTP Bank privátbanki részlegét irányító ügyvezető igazgató, akinek véleményét a lapunk által megkérdezett konkurensek vezetői is osztják. Varga Szabolcs, a Guttman Magyarország vezérigazgatója ennél is tovább megy: ő a globálisan diverzifikált portfólióban hisz.

Ma azonban a legkevésbé jellemző, hogy

Nagy kérdés, hogy mekkora összegeket kényszerülnek kivenni a magánügyfelek privát bankjukból cégük stabilizálásához.

az ügyfelek nagyobb része így gondolkodjon, egyelőre inkább mentik a menthetőt. A legfőbb kérdés az, mikor áll le a készpénzbe, aranyba, illetve külföldre menekülés. Az is kínzó dilemma privátbankári körökben, hogy – ellensúlyozandó a leblokkoló vállalati hitelezést – mekkora összegeket kényszerülnek kivenni a magánügyfelek privát bankjukból cégük stabilizálásához. Válasz csak annyi van, hogy amíg a forint gyengül, addig a menekülés folytatódhat, s várhatóan majd csak akkor merészkednek vissza az ügyfelek a kockázatosabb instrumentumokba, ha azok már jókorát emelkedtek a mélypontokról. Azt pedig pillanatnyilag senki sem tudja, hogy ez hány hónap, rosszabb esetben hány év múlva következhet be.

SZÉP ILDIKÓ